

Abordarea teoretică a strategiilor metacognitive în predarea-învățarea limbii engleze medicale

Natalia DORONIN

Asistent universitar, USMF „Nicolae Testemițanu” Chișinău, R. Moldova
Departamentul limba română și limbi moderne

Rezumat: Artă de a predă este un autentic proces reflectiv și creativ. Un bun pedagog manifestă înțelepciune în alegerea materialelor interactive, metodelor de predare-învățare, analizează cum îl va determina pe student să studieze, să se implice activ. Cadrul didactic funcționează ca ghid, facilitator care încurajează, mediază, oferă îndrumare diferențiată, personalizată, evaluează, valorifică încrederea în forțele proprii, sprijinind studentul să devină autonom, să mențină și să creeze un context de problem-solving, acordă timp pentru reflecție, relevă cunoașterea, capacitatea și rolul important al metacogniției și strategiilor metacognitive în învățarea unei limbi străine - proces complex ce implică explicație, instruire directă, individuală, ajutând studenții să devină mai buni, să-și îmbunătățească performanțele academice, abilitățile de citire, scriere, ascultare și comunicare. Medicinistii au succese și realizări frumoase în învățarea limbii engleze medicale atunci când stăpânesc SM ce facilitează calea spre succes, formează priceperi de studiu, organizare, influențează pozitiv eficiența învățării, flexibilitatea gândirii și reprezintă o modalitate destul de necesară, un factor de sprijin în procesul de instruire.

Cuvinte cheie: *metacogniție (M), student (St), experiență metacognitivă (EM) strategii metacognitive (SM), abilități metacognitive (AM), cunoștințele metacognitive (CM), învățarea limbii engleze medicale (ÎLEM), strategii didactice interactive (STI).*

Învățarea limbii engleze medicale (ÎLEM) – proces cognitiv, constructiv, adaptiv, complex și continuu, de dobândire a experienței în cunoaștere prin formarea de noi competențe construite în timp, însoțit nu doar de succes dar și de eșecuri, astfel încât emoțiile pozitive încurajează învățarea pe când cele negative creează disconfort. Cel care învață și nu are performanțe se datorează necunoașterii de sine (propria metacunoaștere) slabe, lipsei capacității eficiente, competenței, astfel nu își focalizează atenția asupra scopului, sarcinii, planului, sensului urmărind indici neesențiali, abandonează în fața obstacolelor, neștiind a exprima ceea ce a înțeles. În așa caz asemenea deficiențe se remediază prin antrenamentul abilităților metacognitive de rezolvare conștientă a sarcinii.

În cadrul metacogniției se disting două componente, doi poli: experiență metacognitivă (EM) și cunoașterea metacognitivă (CM). EM – propria reprezentare internă, mentală, sentimentele conștiente a unui individ asupra realității, controlul metacognitiv, strategia de autoreglare, judecăți, motive, trăiri la nivelul metacogniției în învățare. Acestea se referă la activitățile mintale care sunt folosite în timpul sau după o activitate în, procesul de studiu și pot modifica cunoașterea cognitivă. CM – credințele și cunoștințele asupra ceea ce individul conștientizează, despre modul de receptare, procesare a informației, diferența dintre propria funcționare cognitivă și ale altor persoane în privința procedurilor cognitive. Strategiile metacognitive au fost investigate de Zimmerman, McKeachie, Pintrich, Lin și Smith, Langevin, Flavell, Brown evidențiază două componente ale procesului metacognitiv și anume cunoștințele și abilitățile metacognitive. Informația cercetată asupra conceptului-cheie, fiind caracterizată prin astfel de categorii de fenomene, a permis elaborarea tabelului de mai jos, care ajută la înțelegerea funcționării cognitive a individului [22,25,13, p.119, 21, p.187; 10, p. 249; 22, p.200]

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non-Commercial 4.0. International License

Tabel 1. **Componentele metacogniției**

<p>Cunoștințe metacognitive/ cunoaștere metacognitivă (metacunoștințe, idei stocate în memorie activate voluntar, conștient în dependență de sarcină, scop) – conștiința a ceea ce știe, aspectul declarativ/teoretic al metacogniției includ cunoștințe, informații, procese psihice, rezultate ale proceselor cognitive, capacitatea studentului, gestionarea proceselor mentale. CM sunt introspective și se referă la funcționarea cognitivă a educatului. Flavell împarte metacunoștințele în:</p>	<p>Abilitățile/Strategii metacognitive <i>Flavell/Brown</i> (gestionarea activității mentale) – conștiința a ceea ce face permit controlul și coordonarea abilităților de bază și a strategiilor cognitive, aspectul procedural al metacogniției, capacități cognitive de a cunoaște și evalua funcționalitatea propriului sistem cognitiv în învățare, proceduri de reglare a proceselor de prelucrare a informației, activități de control, autoreglare, monitorizare, orchestrare conștientă a proceselor, stărilor cognitiv/afective, adaptare a propriei gândiri, construirea propriilor cunoștințe/produse</p>		
<p>Cunoștințe referitoare la persoane reprezintă instrumente metacognitive care contribuie la dezvoltarea cunoștințelor, capacităților cognitive proprii, autocunoașterea punctelor forte și slabe, elaborarea concepției despre sine</p>	<p><i>Intraindividuale</i>- ideile despre propria persoană, propriul mod de a gândi, de a învăța, cunoștințele despre propriile procese și stări cognitive/afective <i>Interindividuale</i>- cunoștințele despre modul de a gândi a altor persoane, comparațiile cu alți indivizi <i>Universale</i> – de învățare, de aplicare a celor învățate, de luare a unor decizii, gândirea umană în general</p>	<p><i>Strategii de planificare.</i> Permit planificarea, alegerea, ajustarea, reorientarea, utilizarea strategiilor și tratamentul, analiza informațiilor</p>	<p>Timp, mod, strategii, reguli utilizate în îndeplinirea sarcinii, formulare de scopuri, de întrebări prin responsabilizare, autonomie</p>
<p>Cunoștințe referitoare la sarcini implică noțiunea de efort cognitiv dobândit în timp, pe parcursul trăirii experiențelor cognitive și al efectuării de comparații cu ceilalți.</p>	<p>Cunoștințe care se manifestă în cursul unei noi învățări, realizarea unei noi sarcini, obiectivele, cerințele, gradul de dificultate, eficiență, factorii, domeniul condițiile de îndeplinire a sarcinii</p>	<p><i>Strategii de control/monitorizare</i> - un ansamblu de operații procedurale de supraveghere a cunoștințelor curente evaluarea constantă a pertinentei strategiilor utilizate în raport cu obiectivul fixat, înțelegerea materiei și integrarea cunoștințelor anterioare, asigurarea propriului feedback</p>	<p>Supravegherea activității, verificarea progresului, gradului de înțelegere, reținere, judecată critică, implicare, dirijare, modificare, reflecție asupra eficienței rezultatelor obținute, identificarea valorilor, focalizarea atenției, autoevaluarea înțelegerii materialului integrat, păstrarea concentrării atenției și motivației, identificarea noțiunilor neclare, punerea de întrebări despre ideile, conceptele întâlnite, conștientizarea rezistenței la eșec, stres</p>
<p>Cunoștințe (generale și specifice) referitoare la strategii sunt</p>	<p>Modul, contextul, timpul, efortul de folosire a strategiile învățării pentru</p>	<p><i>Strategii de reglare/evaluare</i> Cresc performanța,</p>	<p>Modificările care trebuie efectuate ca rezultat al activităților</p>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non-Commercial 4.0. International License

expresia unui efort, unei activități duse până la capăt, judecări de învățare.	a înțelege un text, a face un rezumat, a învăța o lecție, a înțelege ceea ce spune, a păstra în memorie diferite date, a ști cum se rezolvă un eșec, a explica propria funcționare a minții.	întrucât permit verificarea și corectarea/autocorectarea comportamentului, remediarea lacunelor	de control. Decizia de a reciti, revizui, examina, alege resursele umane și materiale, de a depune mai mult efort, timp. Capacitatea de a verbaliza, limbajul.		
Cunoștințe metacognitive			Abilități metacognitive		
Cunoștințe referitoare la persoane	Cunoștințe referitoare la sarcină	Cunoștințe referitoare la strategii	Strategii de planificare	Strategii de control	Strategii de reglare
Să descrie metodele de învățare utilizate, să numească tipul de sarcină la care se descurcă bine sau nu prea bine; să facă comparații între performanțele sale și cele ale colegilor	Să cunoască că sarcinile sunt diferite după complexitate, dificultate; să știe modul de delimitare a obiectivelor, cerințelor	Să cunoască, să precizeze în ce situații diferite strategii de abordare a unei sarcini; să știe cum se face un rezumat, cum se extrage ideea principală; să cunoască diferite metode de învățare eficiente	Să fixeze obiectivele, să descrie etapele, să estimeze durata de timp, să aleagă modalitățile optime de rezolvare a sarcinii; să identifice cunoștințele, variantele de rezolvare	Să automonitorizeze, autoevalueze activitatea; să precizeze criteriile de comprehensiune; să pună întrebări; să verifice corectitudinea, să identifice erorile în caz de insucces; să aprecieze lacunele, punctele forte	Să transfere strategiile de succes, în rezolvarea sarcinii; să schimbe strategia de succes; să nu abandoneze în caz de insucces

Dezvoltarea AM pot fi grupate în două categorii de abordare individuală (autoinstruirea, controlul M, realizarea jurnalelor reflexive pentru a înregistra procesele de gândire) și în grup pentru încurajarea dezvoltării gândirii M (predarea-învățarea reciprocă, dezvoltarea abilităților cognitive, afective și M)

Dimensiunile metacunoașterii sunt cunoștințele metacognitive (aspectul declarativ) și controlul metacognitiv (aspectul executiv), acestea evidențiază variabilele persoanei și strategiile folosite. Există corelații între CM, utilizarea SM, competența lingvistică (vocabularul, gramatica) și înțelegerea în ascultare și citire. Cele patru deprinderi lingvistice ale limbii engleze (ascultare, vorbire, citire, scriere) sunt legate între ele și interacționează reciproc. [25, p.277] Prin urmare munca activă și creativă a studentului (St), reflecția și analiza gradului de dificultate facilitează înțelegerea proprie.

Învățarea centrată pe abilitățile metacognitive permit studentului să conștientizeze, evalueze, regleze realizarea sarcinilor. M cuprinde cunoștințe și proceduri de control dirijate de individ pentru a gestiona propria funcționare cognitivă prin autocorectare, capacități de învățare independentă, autocritică de auto-informare și funcționează în măsura în care există aceste cunoștințe și abilități M care se dezvoltă progresiv. [10, p.250] Metacognițiile educatului învățate involuntar în mare măsură sunt determinate de metacognițiile profesorului care ajută în construirea modelelor educative eficiente pentru ameliorarea performanțelor inteligente.[12, p. 86] Prin întrebări metacognitive profesorul ghidează educatul în dezvoltarea comportamentului metacognitiv. [22, p. 201; 12, p. 191]

Tabel 2. Exemple și tipuri de întrebări metacognitive

Tipul de întrebări	Exemple de întrebări metacognitive
<i>Întrebări de înțelegere</i> - încurajează studenții să gândească, să înțeleagă sensul; identifică, evaluează și remediază dificultățile de înțelegere întâmpinate	Cum să remediez golurile întâmpinate? Care este întrebarea? Mă opresc să evaluez? Sunt eu conștient de activitatea mea mentală?
<i>Întrebări de conexiune</i> - încurajează studenții să găsească asemănări/deosebiri între cunoștințele actuale și trecute	Planul include experiențele mele anterioare? Care sunt dificultățile întâmpinate în studierea unui subiect despre care nu știam nimic? Sunt eu capabil să discut cu colegii pentru a procesa mai bine informația?
<i>Întrebări strategice</i> - încurajează studenții să identifice strategiile, principiile de urmat într-o activitate	Care sunt obiceiurile noastre de a învăța? Cum am comunicat, ce am învățat?
<i>Întrebări de reflecție</i> - încurajează studenții să reflecteze, să analizeze în timpul activității	Ce fac? Are sens? Care sunt dificultățile întâmpinate? Ce lucruri îmi distrag atenția? Ce resurse ar putea să mă ajute?
<i>Provoacă o priză de conștiință</i>	Ce am învățat nou și ce este nou în această sarcină? Mi-am urmărit planul, am fost disciplinat?
<i>Solicită autoevaluare</i>	Sunt sigur, satisfacut de gradul de înțelegere?
<i>Solicită educatului verbalizarea reflecției</i>	Care dificultăți am întâlnit și cum am procedat?
<i>Solicită o justificare</i>	De ce am procedat așa? Ce am făcut bine? Ce aș fi putut face mai bine? Am avut succes?
<i>Solicită analiza strategiilor utilizate</i>	Care este eficiența strategiilor utilizate? Am ales condițiile bune de învățat?
<i>Solicită transferul procedurilor</i>	Ce voi reutiliza într-o sarcină asemănătoare?
<i>Conceptualizarea treptată a M pornind de la situații particulare spre clase de M</i>	Cum am procedat aseară pentru a învăța lecția la limba engleză? Planul meu a coincis cu activitatea realizată?

Rezultatele academice eficiente ale studenților se datorează stăpânirii personalizate de strategii metacognitive (SM), factor de sprijin în îmbunătățirea performanțelor educative, pentru că pune accent mai mult pe procese, modalități și condiții de realizare a lor, pe construirea și organizarea conștientă, într-un mediu de instruire favorabil pentru dezvoltarea unui comportament metacognitiv. [16, p.110]

SM (a învăța cum să înveți) formează priceperi de studiu, influențează pozitiv eficiența învățării, flexibilitatea gândirii (abilitatea de a structura cunoașterea, oferi răspunsuri) bazată pe teoria constructivismului asupra propriei înțelegeri. [4, p.62] Utilizarea SM implică capacitatea de a reflecta și înțelege mai bine procesele cognitive, afective, sociale utilizând limbajul în comunicare. Wenden a punctat pentru prima dată potențialul M în obținerea de performanțe în ÎLE și existența unei legături dintre M (care se învață prin observare și experiență), modul de gândire și limba străină. Fiecare activitate didactică ar trebui văzută ca moment de predare, de formare a AM prin utilizarea de tehnici M oportune fiecărei etape, care vor ajuta St să continue studiul în afara orelor. [15, p. 27]

B.Noel (1997) L. Lafortune, L. Saint-Pierre (1998) E. Bondy, G. Meyer (2000) evidențiază probleme cognitive și soluționare M redată în tabelul următor.[16, 12,9]

Tabel 3. Soluționare metacognitivă a dificultăților cognitive.

Dificultăți cognitive	Soluționare metacognitivă
Nu percep sensul activității, nu-și focalizează atenția asupra sarcinii, scopului	Învățare explicită, intenționată, reflectivă, fixarea obiectivelor, scopului, strategiilor de instruire, feedback, chestionare, autoevaluare, autoreglare, autocontrol, conștientizarea rezultatelor, gândire cu voce tare/verbalizarea gândirii, monologul interior, verificarea soluțiilor, propriei înțelegeri prin

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non-Commercial 4.0. International License

	parafrizare, reflecție personal
Nu-și organizează lucrul, nu planifică, abandonează repede, sunt dependenți de ajutorul extern fiind incapabili să iasă dintr-o situație dificilă	Dezvoltarea proceselor metacognitive, capacității de monitorizare a proceselor de învățare, inventarierea materialului, planificarea învățării, restructurarea cunoștințelor, reevaluarea posibilităților, deprinderilor, învățarea în perechi, schimb de rol, autoîncurajare
Nu utilizează cunoștințe, abilități metacognitive, de reluare, reorganizare a cunoașterii. Slabă cunoaștere de sine, a metacunoștințelor proprii, absența sentimentului competenței, eficacității personale	Abilități metacognitive de reglare, coordonare, optimizare a proceselor de învățare, autoreglarea eforturilor de învățare, construcția propriei cunoașteri, monitorizarea propriei înțelegeri și memorări, gestionare conștientă a sarcinilor, selectarea propriilor strategii de învățare: jurnal al învățării, protocolul gândirii cu voce tare, învățarea în grup, reflectare asupra înțelegerii materialului studiat, strategiilor, gestiunea timpului, reflectare asupra rezultatelor
Nu percep sensurile activităților desfășurate, nu-și focalizează atenția asupra sarcinii și scopului	Utilizarea gândirii și cunoștințelor M pentru a-și controla, regla activitățile cognitive conform conținutului (curriculumului), stimula, dezvolta funcțiile, capacitățile, aptitudinile, cunoștințele, motivații de autoformare, auto-desăvârșire, inițiativă, răspundere, responsabilizare, promovare, ameliorarea cunoașterii despre propria cunoaștere
Nu cunosc impactul pozitiv asupra performanțelor în învățarea strategiilor M	Utilizarea de strategii M transformă St în educați de succes cu performanțe superioare. Angajarea în activități diferite, instruirea în contexte variate.

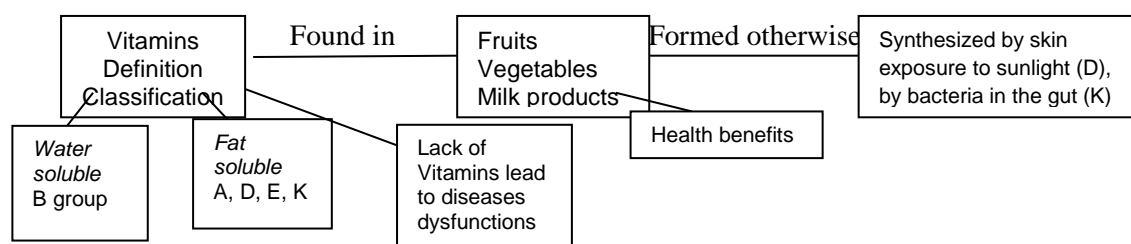
Prin urmare, strategia de învățare cuprinde abilitățile individului utilizate în atingerea scopului și anume planificarea, organizarea timpului, materialului. (SM) și metaemoționale îmbunătățesc calitatea învățării autodirijate cuprind modul, planificarea cunoașterii, dozarea efortului cognitiv. AM de monitorizare, corectare, reglare al procesului și produsului sistemului cognitiv sunt implementate de cadrul didactic prin ajustarea tehnicilor și activităților de învățare. [10, p. 61]

Profesorii pot folosi strategii didactice interactive (STI) de predare-învățare-evaluare, cheia succesului în stimularea inteligențelor multiple, reflecției studentului asupra propriului proces de cunoaștere și evaluare. Pedagogul propune tehnici adecvate, adaptează strategiile didactice la stilul de învățare ale educatului pentru a obține performanțele dorite, cunoscând mai întâi ce preferă St să facă, la se pricepe, cum învață mai bine. Învățarea prin efort propriu în concordanță cu punctele forte ale educatului presupune conștientizarea propriilor aptitudini, abilități, talente compensând lipsa altora.

În continuare, propunem o listă de SM care încurajează dezvoltarea M și anume: hărți conceptuale, rețele semantice, grafice, tabele, diagrame, exercițiu reflexiv, jurnal reflexiv etc

Organizatorii grafici (Graphic Organizers) exprimă modul de gândire, înțelegere, stimulează generarea de idei esența, relația între concepte descriptive, analogice, comparative prin diagrame, tabele analitice, matrice, hărți conceptuale. [16, p. 46]

Hărți conceptuale/semantice/cognitive (conceptual/cognitive maps) - instrument de sintetizare a cunoștințelor, de organizare a ideilor ce reflectează modul de gândire, ajută în înțelegerea temei prin organizarea logică a conținutului, evidențiind relațiile dintre concepte, idei, cauze-efecte într-o problemă. [18,p.78]

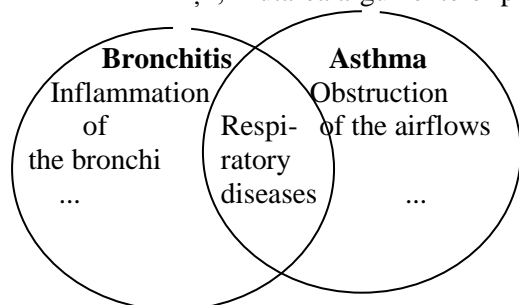

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non-Commercial 4.0. International License

Matricea de analiză criterială (E. Frășineanu) – exercițiu metacognitiv de cunoaștere, auto-chestionare care conține organizatori grafici utilizați pentru a structura gândirea, a comunica, exprima propriile reflecții, a analiza un concept, a înțelege, sintetiza informația, sistematiza cunoștințele, conceptele de bază. Eficiența utilizării instrumentelor grafice depinde de înțelegerea și respectarea cerințelor în învățare, luarea de notițe [16]

Ectopic pregnancy EP (Sarcina extrauterină SE)	Ce știi deja	Ce am aflat (la seminar, de la profesor, colegi, manual, alte surse)	Reflecții
Ce este SE			
Cauze SE			
Tipuri de SE			
Tratamentul SE			

Diagrama Venn – reprezentare grafică redată prin intersectarea a două sau mai multe cercuri. În primul cerc sunt înscrise caracteristicile unui concept, în al doilea caracteristicile altui concept, iar în intersecția lor trăsăturile comune. DV stimulează gândirea critică, analitică, facilitează cunoașterea, formularea de reflecții, căutarea argumentelor pro/contra și prelucrarea datelor.

Jurnalul reflexiv (reflexive diary) JR - dialog intern de controlare, autoreglare, autoevaluare prin care St exprimă propriile nemulțumiri, satisfacții, așteptări, opinii, sentimente, gânduri și poate îmbunătăți învățarea viitoare. Completarea jurnalelor de învățare oferă St oportunitatea de a reflecta asupra propriilor procese cognitive, iar pentru a fi eficace trebuie să fie completat periodic [18 p. 105]

Concluzii

SM mențin tonusul profesorului și studentului în desfășurarea unei activități motivante, captivante, stimulează o cunoaștere activă, sprijină dezvoltarea studentului de îmbunătățire a performanțele academice în ÎLEM proces complex care implică cunoașterea, capacitatea de a folosi SM în acumularea competențelor substanțiale evitând supraîncărcarea cognitivă.

Bibliografie

1. Azevedo Roger, Alevon Vincent. International Handbook of Metacognition and Learning Technologies. Volume 26. New York: Springer Science, 2013.
2. Bocoș Mușata-Dacia. Instruirea interactivă: repere axiologice și metodologice. Iași: Polirom, 2013.
3. Brinol Pablo, DeMarree K. Social Metacognition. New York: Taylor & Francis Group, 2012.
4. Crenguța O. Metode interactive de predare, învățare, evaluare. Suport de curs. Teleorman: Inspectoratul școlar, 2012
5. Cristea S. Dicționar de termeni pedagogici. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1998.
6. Cristea Sorin. Teorii ale învățării. Modele de instruire. București: Editura didactică și pedagogică, 2005.
7. Cristea Sorin. Formele de organizare a instruirii/procesului de învățământ. Volumul 7 Didactica Publishing House, 2017.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non-Commercial 4.0. International License

8. Chambers Patrick et all. Metacognition. Process, Function and Use. New York: Springer Science, 2002.
9. Cerghit Ioan. Metode de învățământ. Ediția a IV-a revăzută și adăugită. Iași: Polirom, 2006.
10. Cerghit Ioan. Sisteme de instruire alternative și complementare. Structuri, stiluri și strategii. Ediția a II-a revăzută și adăugită. Iași: Polirom, 2008.
11. Cojocaru-Borozan M. Teoria și metodologia dezvoltării culturii emoționale a cadrelor didactice. Teză de dr. hab. în pedagogie. Chișinău, 2011.
12. Frunos Florin. Didactica. Fundamente și dezvoltări cognitiviste. Iași: Polirom, 2008.
13. Ionescu Miron, Bocoș Mușata (coord.) Tratat de didactică modernă. Pitești: Paralela 45, 2009.
14. Joița Elena. Știința educației prin paradigme. Pedagogia „văzută cu alți ochi”. Iași: Institutul European, 2009.
15. Joița Elena. Educația cognitivă. Fundamente. Metodologie. Iași: Polirom, 2002.
16. Joița Elena. Formarea pedagogică a profesorului. Instrumente de învățare cognitiv-constructivistă. București: Editura didactică și pedagogică, 2007.
17. Hacker Douglas et all. Handbook of Metacognition in Education. New York: Taylor & Francis, 2009.
15. Henter Ramona. Metacogniția. O abordare psiho-pedagogică. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană, 2016.
16. Minder Michel. Didactica funcțională. Obiective, strategii, evaluare. Cognitivism operant. Cluj-Napoca: Editura ASCR, 2011.
17. Moon Jennifer. A Handbook of Reflective and Experiential Learning. Theory and Practice. New York: Taylor and Francis, 2004.
18. Neacșu Ioan. Introducere în psihologia educației și a dezvoltării. Iași: Polirom, 2010.
19. Oprea Crenguța-Lăcrămioara. Strategii didactice interactive. București: Editura didactică și pedagogică, 2007.
20. Papuc L. et al. Teori aeducației: suport de curs. Chișinău: UPS “Ion Creangă”, 2006.
21. Pânișoara Ion-Ovidiu. Comunicarea eficientă. Ediția a III-a, revăzută și adăugită. Iași: Polirom, 2006.
22. Sălăvăstru Dorina. Psihologia învățării: teorii și aplicații educaționale. Iași: Polirom, 2009.
23. Stănculescu Elena. Psihologia educației. De la teorie la practică. București: Editura universitară, 2008.
24. Wells Adrian. Metacognitive Therapy for Anxiety and Depression. New York: The Guilford Press, 2009.